

Datum
2021-09-30

Adress

Diarienummer
SBN-2021-696

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Yttrande över Remiss från Miljödepartementet - Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:51) STK-2021-993

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Stadskontoret har till stadsbyggnadsnämnden översänt remiss från Miljödepartementet avseende betänkandet *Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021:551)*. I betänkandet föreslås förändringar i miljöbalken i syfte att effektivt och rättssäkert skydda hotade arter samtidigt som regelverket ska vara tydligt gentemot markägare om när man har rätt till ersättning. Utredningen syftar även till att analysera och kartlägga statens, verksamhetsutövarens inklusive fastighetsägarens utredningsansvar gällande frågor om artskydd. Förslag omfattar ändringar i flera lagar och förordningar.

Stadsbyggnadsnämnden anser sammanfattningsvis att det är positivt att reglerna om artskydd överförs till miljöbalken istället för artskyddsförordningen och att regelverket nu har förtydligats genom artskyddsutredningen. Nämnden anser dock att särskilt skyddsvärda fåglar bör ha samma skydd som övriga arter som omfattas av artskyddet. Stadsbyggnadsnämnden anser även att artskyddsreglernas tillämpning i jordbrukslandskapet och havet behöver utredas grundligt. Vidare är det av stor vikt att artskyddet ses i ett större sammanhang och behandlas tillsammans med frågor som rör klimatförändringarna.

Yttrande

En miljon arter, både växter och djur, är idag utrotningshotade och många riskerar att försvinna inom ett årtionde, enligt en rapport publicerad av IPBES år 2019. Förlusten av biologisk mångfald är inte begränsad till sällsynta eller hotade arter; långsiktig miljöövervakning visar att vanliga fåglar och fjärilar minskar och minskningen är som störst i jordbrukslandskapet.

Artskyddsutredningen *Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar (SOU 2021-551)* kommer i detta yttrande benämnas som artskyddsutredningen eller utredningen.

Av miljöbalkens portalparagraf (1 kap. 1 § miljöbalken, MB) framgår att den biologiska mångfalden ska värnas för att uppnå hållbar utveckling. Artskyddet utgör en viktig del för att bevara den biologiska mångfalden. Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på att det tas ett samlat grepp på artskyddsfrågan. Det kommer att bidra till att fler väl avvägda beslut kan tas samt öka möjligheterna att nå de nationella miljömålen och uppfylla Sveriges internationella åtaganden.

Artskydd och Plan- och bygglagen (kapitel 6.4.8, s. 504)

Artskyddsutredningen lyfter fram vikten av att ta fram kunskapsunderlag om skyddade arter i tidiga skeden i planprocessen eftersom en antagen detaljplan inte ger rätt att vidta några åtgärder i strid med artskyddsreglerna; något som exempelvis kan leda till att de bygggrätter som skapas i en detaljplan senare inte kan tas i anspråk. Stadsbyggnadsnämnden anser att detta klagörande är ett viktigt led i en effektiv planprocess.

Kunskapskrav (kapitel 10, s 881)

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på förtydligandet i artskyddsutredningen om att det är verksamhetsutövaren eller den som vidtar en åtgärd som har ansvar för att ta fram nödvändiga kunskapsunderlag, samt att myndigheter har ansvar för att hjälpa till att peka ut vilka underlag som behövs. Detta är även i enlighet med Malmö stads befintliga planerings- och exploateringsprocess och stämmer väl överens med intentionerna i den nytilkomna bestämmelsen om planintressentens medverkan i planprocessen (5 kap. 8 § andra stycket PBL). Stadsbyggnadsnämnden förutsätter att kommunerna ges full kompensation för de kostnadsökningar som förslaget skulle kunna innebära för verksamheten.

Artportalen, nationella fridlysningslistan och Livsmiljöunderlag (kapitel 10.3, s 897 och kapitel 11.8, s. 985)

Av stor betydelse är utredningens förslag om Artportalen. Artportalen är ett mycket viktigt verktyg vid kommunal planering och exploatering och Stadsbyggnadsnämnden ställer sig därför mycket positiv till förslaget om en långsiktig finansiering av portalen och förutsätter att denna kommer att vara statlig. Stadsbyggnadsnämnden instämmer även i att den nationella listan över fridlysta arter behöver uppdateras.

Vidare kan de livsmiljöunderlag som föreslås i artskyddsutredningen komplettera kommunala kunskapsunderlag vid kommunal planering och exploatering, vilket är positivt. Livsmiljöunderlagen bör omfatta, inte bara de hotade, utan även de nära hotade (NT) arterna.

Skydd av vilda fåglar (kapitel 12.2.5, s 1018)

Artskyddsutredningens förslag att ha en lägre skyddsnivå för vilda fåglar än för övriga arter som omfattas av artskyddet kan ha negativ påverkan på Sveriges fågelfauna. Eftersom fågeldirektivet är ett minimidirektiv får EU:s medlemsländer ha strängare regler. Stadsbyggnadsnämnden anser att de särskilt skyddsvärda fåglarna, utpekade i fågeldirektivets bilaga 1, ska omfattas av samma skyddsbestämmelser som övriga arter. I detta ingår framför allt förbud mot att förstöra eller försämra fåglars fortplantningsområden eller viloplatsar samt förbud

mot att störa fåglar. Även regelverket kring dispenser från artskyddsreglerna bör vara lika för särskilt skyddsvärda fåglar som för övriga arter som är skyddade.

Artskydd i jordbrukslandskapet och havet (kapitel 12.9.2, s. 1080)

Utredningen har ett tydligt fokus på skogsbruk, men förslag och ändringar som föreslås kommer även få bäring på jordbrukslandskapet, kusten och det så kallande vardagslandskapet. Utredningen refererar till EU-domstolens dom i målet *Skydda skogen*. I denna konstaterades att förbud i livsmiljödirektivet kan vara tillämpliga på åtgärder som skogsbruksåtgärder eller markexploatering. Huruvida åtgärder inom jordbruket eller havet räknas in här, framkommer inte i domen. Det är därmed svårt att utläsa hur utredningens förslag kommer att påverka Malmö stad. Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på utredningens förslag om att ge Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att utreda artskyddets tillämpning i jordbrukslandskapet och havet.

Stadsbyggnadsnämnden anser att ett liknande resonemang som förs i *Skydda skogen* bör gälla även för havsområden för att på så vis skydda viktiga undervattensmiljöer. Dessutom bör den nationella fridlysningslistan uppdateras för att även inkludera hotade fiskar och blötdjur.

I jordbrukslandskapet bör tillämpningen anpassas efter livsmedelsförsörjningen, i synnerhet i det mest produktiva jordbrukslandskapet. Artskyddet kan emellertid ha en viktig roll i det mer extensivt brukade jordbrukslandskapet, där betesmark och vall är vanliga inslag.

Artskyddet och klimatförändringarna, samt andra viktiga allmänna intressen

Stadsbyggnadsnämnden menar att artskyddsfrågan inte kan utredas isolerat. Den biologiska mångfalden måste ses i ett större sammanhang och behandlas tillsammans med frågor som rör klimatförändringarna. Stadsbyggnadsnämnden saknar ett perspektiv som tar hänsyn till att åtgärder för att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster också kan bidra till att begränsa nettoutsläppen av växthusgaser. Återställning av skadade ekosystem har i rapporter lyfts fram som en av de billigaste och snabbaste metoderna för att på ett naturligt sätt motverka klimatförändringar.

Åtgärder för att begränsa klimatförändringarna och anpassa sig till dessa kan också påverka den biologiska mångfalden positivt. I Malmö är en stor del av de mest hotade arterna knutna till kustmiljön, som i takt med havsnivåhöjningen kommer att försvinna om inga skyddsåtgärder etableras. Stadsbyggnadsnämnden vill därför understryka vikten av att staten utreder behovet av framtida kustskydd och, då det är en nationell angelägenhet, att staten också bär kostnaderna för detta.

I linje med ovanstående ser stadsbyggnadsnämnden gärna att dispensreglerna i 8 kapitlet miljöbalken också ska omfatta en möjlighet att ge dispens från artskyddet för åtgärder som möjliggör klimatomställningar och -anpassningar, vilka på sikt kan gynna den biologiska mångfalden. Dessa åtgärder kan exempelvis vara användandet av naturbaserade lösningar för att skydda mot havsnivåhöjningen.

I likhet med ovanstående anser stadsbyggnadsnämnden att artskyddet inte får förhindra utfyllnader eller konstruktioner som tillgodoser andra viktiga samhällsintressen, såsom bostäder, näringslivsutveckling och infrastruktur. Sådana exempel är möjligheten att anlägga en framtida Öresundsmetro eller havsbaserad vindkraft.

ordförande

.....
Sofia Hedén (S)
.....

sekreterare

.....
Kristina Andersson
.....

Reservationer

Martin Molin (C), Darko Simic (M), Göran Wiberg (M) och Peter Ahlström (M) med instämmande av Petra Lundgren (M) lämnar in en gemensam reservation, bilaga § 355a.

Mårten Espmarker (M) och Jens Kindt (MP) lämnar in en reservation, bilaga § 355b.

Mikael Andersson (V) reserverar sig muntligen mot beslutet.